

הארכיון הכללי לתולדות ישראל

Reviewed work(s):

Source: *Zion* / ציון, Vol. (תשכ"ח), חוברת ג-ד, pp. 211-215

Published by: [Historical Society of Israel](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/70054410>

Accessed: 19/11/2011 13:06

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at
<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Historical Society of Israel is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zion* /.

<http://www.jstor.org>

הארכיון הכללי לתולדות ישראל

בחדשים האחרונים הגיע לארכיון החומר דלהלן:

אוסטריה

ד"ר הוגו גולד, תל-אביב, מסר לארכיון דוחות, תקנות, דפוסים שונים, קטעי-עתונות, רשימות חברי הקהילה, פרוטוקולים ומכתבים (במקור ובצילום), המתייחסים לקהילת וינה (1918—1945), וכן חיבורים בכ"י על תולדות היהודים בעיר זו, מוסדותיהם ובניניהם (במאות י"ז—כ'). — במסגרת הסקר המבוצע ע"י הארכיון הכללי בארכיון הממשלתי בווינה נתקבלו רשימות נוספות של תעודות ותקנים הנוגעים ליהודים. כמו כן הגיעו כ-20000 צילומי-מיקרו שהוזמנו בארכיון זה (1824—1824).

איטליה

מארכיון המדינה במילאנו נתקבלו: א) צילומי קסרוקס של תעודות ומונוגראפיות על תולדות היהודים בערים קרמונה, פאביה, קומו, טרני, פאנו; ב) משלוח של כ-1100 צילומי-מיקרו מ"פונדו מיסיבה" (1450—1472; ג) צילומי קסרוקס של "סרמון דו אוטו דה פה" — ליסבון, 1705. — מספרי אסטנסה במודינה נתקבלו סרט-מיקרו של אוסף פורמיג'יני: "הסנהדרין הגדולה בפריז — 1806". — מארכיון המדינה בפרוג'יה נתקבלו רגסטים מתוך ה"פונדו נוטארילה". — מד"ר ז' קותין, מילאנו, נתקבלו צילומי קסרוקס של תעודות שונות, כולל התקנות של חב' "רודפי-מצוות" משנת 1701, ושל חב' "עזרת אחים" משנת 1712 בוויניציה, וכן של הארכת שטריה-חסות של יהודי מנטובה משנת 1742.

גרמניה

גב' ה' ר' מאיר, אלמנת ד"ר אויגן מאיר, ירושלים, מסרה את "פנקס החברה קדישא דקברנים" של קהילת וורמס (תע"ד—תפ"א, תק"ז—תר"ג). ד"ר מאיר המנות, שהיה מידידיו הקרובים של הארכיון והירבה להשתמש באוספיו, קיבל את הפנקס מעזבון סבו, הרב משה מנהיימר בוורמס, ועוד בחייו ציווה להעבירו לארכיון. — מר עלי רוטשילד, תל-אביב, שלח צילום של ה"רנט-פרוטוקול" = פנקס רישום תשלומי המיסים של העיר פרידברג (הסן) מהשנים 1652—1779, המתייחס בעיקר ליהודים. — המוזיאון לתשמישי קדוש של "היכל שלמה", ירושלים, מסר לצילום העתק של "פנקס מדינת ויד-רוקל" (תצ"ד—תקמ"ב), שפורסם בחלקו ע"י ב' וואכשטיין בייווא-בלעטער, כרך ו' (1934) וכן ב-ZGJD IV (1932). — ד"ר רפאל לרנר, לונדון, איפשר את צילומם של כמה פנקסים חשובים מארכיון ג' הקהילות (אלטונא — המבורג — ואנדסבק) שבידו: א) רשימות ה"ערך" של חברי הקהילה (תק"א—תקס"ח); ב) פנקס גדרות למען א"י (תמ"ז—תקס"ה); ג) העתקי ה"תנאים" (תקמ"ו—תקנ"ג); ד) "פנקס המתים" = רישום הקבורות, תחילה של ג' הקהילות, אח"כ של קהילת אלטונא (תע"ה — תרנ"ה ורישומים בודדים מהשנים תרפ"ה—תרצ"ח).

יוון

מר דניאל אלחאנאטיס, אתונה, שלח צילומים של מספר גליונות מן העתון הנדיר "איוראליטיקה כרוניקה" מ-1862 (1863—1863).

מרוקו

חומר ארכיוני מקהילות שונות במרוקו מן המאות י"ח — כ' נרכש לאחרונה על ידי הארכיון. חומר זה כולל: פסקי-דין, פנקסי שטרות של קהילות, שטרות בודדים, כתובות, גיטין וכדומה,

וכן מכתבים בין ראשי קהילות שונות. רוב התעודות נוגעות ליהודי פאס, ומיעוטן ליהודי קזבלנקה, מקנס, צפרו, מרקש, דמנאת ועיירות וכפרים בסביבות פאס בצפון, ובסביבות מרקש בדרום. — כמו כן הגיעו לידי הארכיון מכתבים של "ועד העדה המערבית" בירושלים אל ראשי הקהילה היהודית במרקש (1903—1924).

פולין

בסיועם האדיב של שר הפיתוח והתיירות, מר משה קול וארגון יוצאי פינסק וקרליו, עלה בידי הארכיון לרכוש שתי מחברות המכילות כ־1230 רישומים של לידות, נישואין וגירושין בקהילת פינסק, שנרשמו ע"י הרב אברהם יצחק גרושקא בשנים 1927—1935. — מר א' סירקיס ירושלים, מסר לצילום (באמצעות מר ז' פישר, תל־אביב) את פנקס הפרוטוקולים של קהילת זגירז' (1915—1930). — ד"ר י' קלויזנר, ירושלים, מסר העתקים מפנקסים שונים (הקלויז הישן, הקלויז החדש, חברא קדישא גומלי חסדים של אמת, ח"ק "בדק הבית" ו"פנקס השעבודים") של קהילת וילנה, וכן חומר בדפוס.

פורטוגל

מן הארכיון היהודי האמריקאי בסינסינטי נתקבלו העתקים של צילומים ממשפטי האינקוויזיציה נגד נאשמים שהובאו מברזיל לליסבון (1714—1723). התיקים צולמו בארכיון טורה דו טומבו בליסבון, שהסכים למסירת העתקים לארכיון הכללי.

פינלנד

באמצעות מר י' גורדין, הלסינקי, צולמו פנקס החברה קדישא (תרכ"ה—תרמ"ו), פנקסי בקור חולים (תרל"ט—תש"ד), רישום משפחות (1895—1918), רישום לידות (1903—1919), רשימת חברי הקהילה (1919) וספר הפרוטוקולים (1909—1917) של קהילת הלסינקי (ביידיש, רוסית ושבדית).

צרפת

מספרית חברת כ"ח בפריס, נתקבלו צילומי־מיקרו של תעודות וכתבי־יד לתולדות יהודי צרפת ואיטליה במאות י"ז—י"ט. במסגרת הסקר הנערך על ידי הארכיון הכללי בארכיוני צרפת נתקבלו רשימות מספרית ארסנאל, הארכיון הלאומי (מאות י"ב—י"ד) והספריה הלאומית בפריס; מוזיאון קאלוה באוויניון, הארכיונים המחוזיים בקולמר (1660—1823) ובשטרס־בורג (1720—1786) וכן מהארכיון העירוני בס"ט רמי דה פרוואנס (1294—1488). — מהספריה הלאומית בפריס נתקבלו צילומי־מיקרו לתולדות היהודים בימה"ב ולתולדות היהודים במיץ. — מארכיון החצר במונקו נתקבלה רשימת הארכיון הפרטי של סרף־בער.

רוסיה

מר א' גורדון, גבעתיים, העביר לארכיון כמה גליונות של המחאות בשווי של חמשה רובל כל אחת שבהן השתמשו חברי הקואופרטיבים שהשתייכו ל"משרד המרכזי" של הקואופרטיבים במינסק (תחילת שנות העשרים של המאה?).

ארכיונים פרטיים

גב' א' אייבשיץ, רמת־גן, מסרה את עזבונו של אביה המנוח, ד"ר ש' ויינגר, הכולל השלמות והוספות בדפוס ובכ"ל ב"ביגראפיה הלאומית היהודית". — גב' רות קיש־ארנדט, ניו־יורק, מסרה את ארכיון בעלה המנוח, פרופ' ברונו קיש. הארכיון מכיל תעודות של משפחות קיש ופולטשק בפראג, וגם חומר רב על פעולותיו הענפות של פרופ' קיש בקהילת קלן, ובניו־יורק. — מר יוסף לאסרי, מדריד, מסר באמצעות פרופ' ח' ביינארט, תיק עם ניירות של סבו הרב

שמואל לאסרי רבה הראשי של גירט (1859—1905). — ד"ר קורט גרנוולד, ירושלים, מסר נירות אישיים וכתבי־יד של אביו הרב ד"ר מקס גרנוולד (1898—1953). — גב' ד' פרנק, בני־יורק, שלחה חומר נוסף לארכיון בעלה המנוח, הרמן פרנק. — גב' ה' ת' כהן, חיפה — ירושלים, שלחה תוספות לעזבון בעלה המנוח, אברהם כהן, לתולדות יהודי הסן. — מר ז' ברכות (ברוכס) שלח תוספת לאוסף על שמו, המתייחס ליהדות ארצות הברית (חומר על חיילים יהודים שנפלו במלחמת האזרחים 1861—1865). — מאוסף רוזנוולד בשיקאגו, נשלח סרט־מיקרו של התכתבות בין איסמר אלבוגן ויוליוס רוזנוולד (1923—1928).

הארכיון הכללי לתולדות ישראל מודה לכל הנ"ל, וכן לכבוד נשיא המדינה מר זלמן שזר; הארכיון הציוני המרכזי; מכון ליאו בק בני־יורק; הוועד הצבורי להעלאת עצמותיו של שלום שוורצברד, תל אביב; מר ז' ש"ק, שגריר ישראל, וינה; מר ה' בהם, דילינגן־דונאו; מר א' בן־דוד, ירושלים; ד"ר מ' היימן, ירושלים; מר י' ולק, ירושלים; מר מיכאל לוי, ירושלים; מר ליאופולד מרקס, שבי־ציון; מר ארנסט נועם, פרנקפורט ענ"מ; מר דוד פנחס, תל־אביב; ד"ר א' ק' פרנקל, ירושלים; הרב א' קרפ, רוצ'סטר; גב' ה' רוזנצווייג, תל־אביב.

החברה ההיסטורית הישראלית

מודיעה על הופעת הספר

"הכרת העבר בתודעת העמים ובתודעת עם ישראל"

קובץ הרצאות שהושמעו בכנס השלושה-עשר לעיון בהיסטוריה
(חנוכה תשכ"ח)

הספר מכיל את הגיוס המלא של ההרצאות שהושמעו בכנס הי"ג שהתקיים מטעם החברה ההיסטורית, בשיתוף עם איגוד המורים להיסטוריה, חנוכה תשכ"ח. להרצאות צורפו הערות ורשימות ביבליוגרפיות המותאמות במיוחד למורים ולכל המעוניינים להרחיב את ידיעותיהם בנושאים הנדונים. בספר תשע הרצאות המקיפות 163 עמ'. מחיר הספר 5.50 ל"י (3 דולר בחו"ל). חברי החברה ההיסטורית וכן מורים החברים באיגוד המורים להיסטוריה יוכלו לקבלו במחיר מוזל של 4 ל"י (2 דולר בחו"ל) ממזכירות החברה ההיסטורית הישראלית (ת.ד. 1062, ירושלים).

תוכן העניינים

הכרת העבר בתודעת העם ובעיות החקר בה	ב. דינור :
רשימות-מלכים מן התקופה הבבלית העתיקה ומגילות היוחסין במקרא	א. מלמט :
תפיסת ההיסטוריה היוונית אצל הנואמים האתונאים במאה הרביעית לפני סה"נ	ש. פרלמן :
בעיית הדת בימי החשמונאים	י. בער :
מסעי הצלב באספקלריה של ההיסטוריוגרפיה הערבית החדשה	ע. סיון :
הרציפות ההיסטורית של עם ישראל כגורם בפולמוסים של השתלבות היהודים בחברה הסובבת	ב. מבורך :
התודעה ההיסטורית של התורכים — התלבטויותיו של עם מוסלמי בימינו	א. הד (ז"ל) :
מסורות שבעל-פה כהשתקפות תפיסת העבר בקרב עמי אפריקה	ג. לבציון :
הציונות וזיקתה לתודעת העבר היהודי	
סימפוזיון. מנחה : י. כ"ץ, משתתפים : ש. אטינגר, ב. אליאב, א. שביד	
עיר וקהילה בתולדות העמים ובתולדות ישראל	ב. דינור :

החברה ההיסטורית הישראלית

מודיעה על הוצאתו לאור של ספרו של

הפרופ' ישראל היילפרין

על הנושא:

"יהודים ויהדות במזרח-אירופה"

הספר יצא לאור ע"י הוצאת הספרים ע"ש י"ל מאגנס בסיוע
החברה ההיסטורית הישראלית

קובץ זה הוא מעשה-כינוס של מבחר מאמרים לחקר פרשיות שונות בתולדות
ישראל במזרח אירופה, שנכתבו ופורסמו במקומות שונים בארץ ובחו"ל במשך
שלושים שנה בקירוב ע"י הפרופ' י' היילפרין. בספר 435 עמודים והוא כולל
מפה, תצלומים ומפתחות.

מחיר הספר בכריכת בד הוא — 30 ל"י (— \$ 15 בחו"ל). חברי החברה ההיסטורית
הישראלית יכולים להשיגו בהנחה של 30%, במזכירות החברה ההיסטורית,
ת.ד. 1062, ירושלים:

— 21 ל"י בארץ — \$ 10.50 בחו"ל

תוכן העניינים

קורות היהודים במזרח של אירופה מימים ראשונים ועד חלוקת פולין

מדור א: מוסדות מנהגים; חיי הציבור לרבדיו

ראשיתו של ועד הארצות

לבעית הרכבו של ועד ד' הארצות

ראשיתו של ועד מדינת ליטא ויחסו אל ועד ארבע ארצות

מבנה הוועדים באירופה המזרחית והמרכזית במאות הי"ו והי"ח

על יחסם של הוועדים והקהילות בפולין לארץ ישראל

ועד ארבע ארצות ויחסיו עם חו"ל

ועד ארבע ארצות בפולין והספר העברי

נספחים: א) הסכמות ועד ארבע ארצות בפולין;

ב) עוד על ועדי פולין וליטא ביחסם אל הספר העברי

מחלוקת על ברירת הקהל בפראנקפורט דמיין והדיה בפולין ובביהם

מקורות ועד גליל לבוב

תולדות היהודים בטיקטין

הדוכס ברניצקי והיהודים בביאליסטוק לקורות התישבות היהודים במזוביה

"מחלוקת הרב" בוילנה, תקכ"ב—תקנ"א (עם ספרו של י' קלוזנר "וילנא בתקופת הגר"א")

חברות בעלי מלאכה יהודים בפולין וליטא (חומר היסטורי)

פנקס החבורה של בעלי מלאכה בלובמלא חברות של שואבי מים